

Landskap: Småland

Upptecknat av: Nordiska museet

Härad: S. Mns

Adress:

Socken: Söderåken

Berättat av:

Uppteckningsår: 1936

Född år i

Se innehållsförteckning i nästa sida!

Arskrift av Nordiska museets, sommaren 1936
gjorda uppteckningar från Söderåken socken.
Uppteckningarna finns i Söderåken hembygds-
förenings arkiv.

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *Nordiska Museet*
 Härad: *Möre* Adress: _____
 Socken: *Tönderåkra* Berättat av: _____
 Uppteckningsår: *1936* Född år _____ i _____

Innehåll:

sid. 1 Bordseder i gamla bordskenn.

" 2 Husgeråd

" 3 Måltider och mat.

" 4 " "

" 5 " "

" 6 Trätt och skumning

" 7 Begravning

" 8 Bröllop

" 9 " "

" 10 Jul.

" 11 Nyår

" 12 Valborgsmånsdagsmiddag

" 13 Majsfråg.

Skriv endast på denna sida!

5981

ACC. N:R.

Landskap: Småland

Upptecknat av: John Granlund

Härad: S. Måne

Adress: Stockholm

Socken: Söderåhlen

Berättat av: Karl Nilsson

Uppteckningsår: 1936

Född år i Gummarsfors, Söderåhlen

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVBordseden i gamla bondetiden.

Slagbordet stod mellan de två fristerna. En skiva på slagbordet slogs upp. Bordskvällen var slät som hon var. Där, men när tjänare och alla barnen skulle äta vid en bord samtidigt. Ett stort stenfat stod på bordet. Såklara kom de luthärcuades med, nedpackade i en kista med hö i. Tristallrikarna hade de till en skiva fläsket på. Det fyller ibland kokas i lut. En Grubbe uppsä i gatan var sommare, Spinnvolls maktare, m. m. och det var näst en gå till honom och få en tallrik. Träskedamen kallades trinskedar och användes ändå nu i senare tid. Där gjordes kurrer i smedjan av gamla läder. Så vi hade gott om kurrer. Det diskades efter varje måltid. Diskvatten slogs i skorstenen mera. Där lades om

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5981

2.

Landskap: Småland

Upptecknat av: John Granlund

Härad: S. Måne

Adress: Stockholm

Socken: Söderålna

Berättat av: Karl Nilsson

Uppteckningsår: 1936

Född år i Gummars Trp, Söderålna

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

emellan en och annan hövdel och kanske blandades i mjöl
Ryssa bull(a), ett fat störe och en karnfat, hade
sjömanen med sig hem från Ryssland. Alla åt en
ett fat liksom grisarna en kv. Fuga uppas-
sare. Det var de våra bästa erhold.

Husgränd

Da' nu' en far, Nils Pettersson, gifte sig hade de en-
dast trätallriker, som voro hemmagjorda. Annan
sålles trätallriker mest av kungresande kullen.
Trätallrikarna ersattes med lertallriken under pro-
dukt slog igenom. Det tillverkades all saluför-
des av kunnakarna i trästen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5981

Landskap: Småland

Upptecknat av: Karl Malmsten

Härad: S. Måre

Adress: Stockholm

Socken: Södersåsa

Berättat av:

Uppteckningsår: 1936

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3.

Måltiden och mat

Allt frist efter uppstignandet åt man ett stycke bröd. På detta arbetade man till lunchen kl. 8, då det serverades bröd och mjölk, stuvad potatis, sill eller fläsk. - Som mat till middagen kl. 12 kunde man få ätten och fläsk, potatis och sill. Efter rita friehom aldrig i vardagslag. - Mer efter be-
stod av mjölk och bröd. - Till kväll doppade man potatis, fisk o. a. i smält flött på en stek plåt.

Brödkäken

Det alldagliga brödet bestod av sammalat råg-
mjöl. Dagen jästes med surdeg omkv. 4 timmar.
Kl. 4 på morgnen måste man bräja slea
buktugnen och "älta" degen. Tunna kakor

ACC. N:R. 5981

Landskap: Småland

Upptecknat av: Karl Mahuusten

Härad: S. Måne

Adress: Storbholm.

Socken: Söderåkra

Berättat av:

Uppteckningsår: 1936

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

med hål i mitten balades ut, men det gräddades till mjukt bröd. 7-8 kakor sattes i ugnen cit guäva.

Glödkakor gjordes mindre än de vanliga kakorna, ungefär 1 cm. tjocka och utan hål. Degen var densamma som i det övriga brödet.

Harv användes ej i brödet här.

Kornshovsar. Man bakade frött bullar omkr. 4 cm. tjocka, skur dem med en träd, "Serimine", i 2 delar, som sattes på spjäll in i ugnen för torkning.

Då man gjorde ströa degar eller smetar, arbetades dessa bl. a. med en degspade, som var följad av hårt trä. Användes även till dyftning.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 5981

Landskap: Småland

Upptecknat av: Karl Melin

Härad: S. Mnie

Adress: Stockholm

Socken: Söderålna

Berättat av:

Uppteckningsår: 1936

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Korvaspete"

Korvanden tilltippes så, att en smal korvprime
är en stopp vid storlek staden igenom skinn
träsör. Till korvaspete användes ofta former
av slämbäsklar. En främig staden spets
en korv är halv, ung. 1 dm. i diameter.

Matfisk

Följande fiskslag, främst al, användes som mat-
fisk: strömming, forsk, aborre, gädda, parr, flunder, art och sil, närmast gädd.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5981

Landskap: Småland

Upptecknat av: Karl Malmsten

Härad: S. Moie

Adress: Stockholm

Socken: Söderålna

Berättat av: Karl Nilsson

Uppteckningsår: 1936

Född år i Gunnarstorp, Söderålna

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

Trötte.

På de stora gårdarna bytte de barn 2 gånger om året. Det var väl för att det skulle se mycket ut. De hade dragit ner mycket kluttyg vid kalasen. De hade du harna så långa att de täckte över två utblagna slagbord.

"Stukbalja" användes när man skuren kläder. Stukkläder = trötte kläder på trötte balja.

Skurmig

För skurade man med "Skurvisken" av grön gräns samt med trasa. Endast vatten användes. Genom flitig skurmig nöttes det mycket tröst för att de hade "Gäsen"; så golvplan-korn blev röda. När "Gäsen" blev av för höga

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5981

Landskap: Småland Upptecknat av: Karl Malmsten
 Härad: S. Måre Adress: Stockholm
 Socken: Södra Åhus Berättat av:
 Uppteckningsår: 1936 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hyllades golvet.

Sandelströmming.

Vanligt höst kunde man hem till oss från ut Sjöänd,
 som förvarades i trappans bilet (en skubb under
 lyfttrappan.) Vanligt lördagskväll ströddes mig sand på
 golvet i omlopp.

Sedan man lade bort all bestir golven med Sjöänd
 blev det vanligt att breda ut kottungget granis.

Begravning.

Vid begravning hade de icke kranen från utan i
 stället en plåt. Denna plåt skulle sedan hängas i
 kyrkan. Det skulle vara en plåt vid huvudet och en
 vid fötterna, sågs det, på listan.

Vid begravning skulle bryns bänder vara i Guds lag.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5981

Landskap: Småland

Upptecknat av:

Härad: S. Måne

Adress:

Socken: Södra Åhus

Berättat av:

Uppteckningsår: 1936

Född år i

8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

De, som strödde ris, skulle bjädes dagen efter. Det skulle
des lägga gata när för huset.

Drällor i 3 dagar. Brudparet skulle rida till kyr-
kan och hela staden skulle rida med. Bruden hade
silvverkrona lånat av kyrkan. Skjutning med pi-
stolen utan ändå den kvällen de vigdes.

Brudgummen skulle ha en "illandervad hu-
vudduk", när det bjöds lysa. Han fick gå och slussa
lite på gräden, tills han blev bekant med prästher-
ren. Fadern eller brodern eller den äldste i släk-
ten var giftman. Inget gifte mål utan till-
stånd av båda. Flickans båda prästherren skulle fa-
ra först och låta ströda sig och flickan också. När
giftmannen kom och anmälde sig, när det var

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

5981

Landskap: Småland

Upptecknat av:

Härad: S. Mön

Adress:

Socken: Söderåhlen

Berättat av:

Uppteckningsår: 1936

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

beslutat om de kunde få varandens, frågade han om stäm-
men gift hon fick med. Svärfadern skulle ge bryll-
priset. Svärfadern frågade då: Hur mycket har du
då? Dicken var en handelsman. Man gifte sig inom
byn. Begärning skulle de ha, när de på till stäm-
man. Fästmannen skulle ge färs, skinka, psalmbocken,
den s. k. "gåreboken", mjöl och korn. Kvinnan
hade var en mig av guld. Fästman skulle ge kals-
der och vita handskar, samt något godtyckligt till
svärman och svärfar.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

5981

10.

Landskap: Småland

Upptecknat av:

Härad: S. Mnie

Adress:

Socken: Södersåsen

Berättat av:

Uppteckningsår: 1936

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVJul.

Södersåsen var julgran vanlig även på mitta årtiden.
Den skulle brinna julaften och juldagsmorgon.

I botten på julbarkhöggen skulle ligga en
platt kaka med smulade kött.

På julaften hade de utklädnad för. Julklappar
skulle ha stas in. Jag somåg mig ut en julaften med
en liten påse nätter som jag sytt in och kastade in
den genom dörran någonstans men minns icke var.
Tornia frållades till de låg de i julbalken. Men
bekte jula gubbar till oss en julakalen. Det var dans
i de fästigas stugor. hur de ville, men ej i bönder-
nas. Julklappar ha stäckt igen, den ene efter den
andre.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 5981

Landskap: Småland

Upptecknat av:

Härad: S. Mön

Adress:

Socken: Söderåhlen

Berättat av:

Uppteckningsår: 1936

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

De hade julmidd i en bock, en rishög och de la på vad slitsom helst, smålöst, m. m. Juleaftan skulle de äta efter bjällor. Böss.

Juldagen morkades aldrig. På annan dagen skulle de därnäst morkas. En fästman till pigan kom då och morkade.

Julaften skulle man frukthäcken, om det inte blåste, för ann det skulle bli frukt mörka vi.

Nyår

Först sköt man ut det gamla året på natten.

Efter nyår i februari eller mars anordnades släktpartier med gamle målare. Dunderbäck och Ispeken. Det var för c:a 45 à 50 år sedan. Det var en 20 à 25 skmidt. Håckarna var klädda i olika figurer.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5981

Landskap: Småland

Upptecknat av:

Härad: S. Måne

Adress:

Socken: Söderåkra

Berättat av:

Uppteckningsår: 1936

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

med konstgjorda blommor, en låg kullhåch var klädd med grönis och blommor och gick i spetsen. En annan kullhåch var olika klädd och upptecknade uppstopade djur. En såddan kullhåch placerades mellan var tredje eller var fjärde skrinida.

Valborgsmåssa

Valborgsmåsseld tändes för men ej på befämlingsplats. Var och en, som gjort i ordning en viskåp fände.

Midsommar

För en femtio år sedan brukade det vara fest på Värmanäs. Då hölls allt folk dit på alla kullar för att dansa och höra på musik. Där stod hela lundagårdspåsen full med karnevalfält och cläin.

Skriv endast på denna sida!

5981

ACC. N:R.

Landskap: Småland

Upptecknat av:

Härad: S. Alnäs

Adress:

Socken: Södersåsa

Berättat av:

Uppteckningsår: 1936.

Född år i

13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

var gumman, som sålde karameller. Där sofs och dans
och ungdomen dansade i parken. Det var midsom-
marsdagen och majstäng var rest. Den seden är
nu bortlagd.

Befolkningen i norra S. brukade fira midsommar
vid Vårånsåsa eller Ekenäs.

Majstäng klädde med två midsommaraften.
I Fasthyll nr. 1 hade de stor majstäng, den li-
kaste de hade den tiden. De hade ofta från omvärlden till
hjälp att kläda. Den midsommaraften.

Skriv endast på denna sida!